

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 288/2010-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. augusta 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Mgr. J. H., pre namietané porušenie jej práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 CoE/41/2010-50 z 10. marca 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. júla 2010 doručená sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 12 CoE/41/2010-50 z 10. marca 2010.

Zo sťažnosti vyplýva:

«Sťažovateľ je právnickou osobou, založenou podľa slovenského práva; v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov.

Na základe Zmluvy o úvere (ďalej len „Zmluva“) zo dňa 21. 11. 2003 poskytol Sťažovateľ úver vo výške 331,94 Eur (t. j. 10 000,03 Sk). Zmluva o. i. obsahovala ustanovenia týkajúce sa povinnosti dlžníka z tohto úverového vzťahu t. j. povinnosť vrátiť sumu poskytnutého úveru a ďalšie poplatky. Dlžník bol povinný uhrádzať sťažovateľovi poskytnutý úver v 7-ich mesačných splátkach v sume 74,35 Eur (2 239,87 Sk) mesačne od 05. 12. 2003.

Na zabezpečenie úveru bolo účastníkmi zmluvného vzťahu t. j. medzi sťažovateľom a jeho dlžníkom dojednané priamo v Zmluve, že splnomocnený zástupca dlžníka, ktorý bol priamo v Zmluve určený je oprávnený, v prípade, ak dlžník neplní svoje povinnosti, ktoré mu zo Zmluvy o úvere vyplývajú, vykonať právne úkony, najmä podpísať notársku zápisnicu o uznaní dlhu. Takáto notárska zápisnica má povahu exekučného titulu.

Dlžník neuhradil dve po sebe idúce splátky, čím sa dostal do omeškania so splácaním úveru, čím sa stal v zmysle Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, úver okamžite splatný. Dňa 03. 04. 2004 bola notárom spísaná notárska zápisnica; notárska zápisnica bola podpísaná určeným splnomocneným zástupcom dlžníka.

Dňa 21. 07. 2004 bol podaný návrh na výkon exekúcie súdnemu exekútorovi. Súdny exekútor následne na základe poverenia udeleného Okresným súdom Lučenec dňa 11. 08. 2004 začal nútený výkon rozhodnutia, t. j. exekúcia.

Dňa 28. 10. 2009 podal sťažovateľ návrh na zmenu súdneho exekútora, ktorému bolo udelené dňa 11. 08. 2004 poverenie na výkon exekúcie.

Okresný súd Lučenec ako súd vecne a miestne príslušný na rozhodovanie o exekučnej agende v danej veci uznesením zo dňa 22. 12. 2009, sp. zn. 22 Er 659/2004-21 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a exekúciu zastavil. Zároveň zamietol návrh sťažovateľa na zmenu súdneho exekútora.

Sťažovateľ podal dňa 19. 01. 2010 odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „Krajský súd“) ako súd odvolací uznesením zo dňa 10. 03. 2010 potvrdil uznesenie Okresného súdu zo dňa 22. 12. 2009 ako vecne a právne správne. ...

Podľa názoru sťažovateľa, v posudzovanom prípade, došlo k zásahu do jeho vlastníckeho práva zo strany štátneho orgánu tým, že súd odmietol zmenu exekútora (v už prebiehajúcim exekučnom konaní) a zároveň exekúciu zastavil, čím znemožnil plnenie v prospech sťažovateľa, na ktorý sťažovateľovi vznikol, na základe zmluvy o úvere nárok. Uvedený zásah do vlastníckych práv sťažovateľa nie je v súlade s požiadavkami Protokolu 1 Dohovoru druhej vety a predstavuje zásah do pokojného užívania majetku sťažovateľa resp. predstavuje de facto zbavenie vlastníctva. ...

Podľa názoru sťažovateľa, tým, že súd zasiahol do vykonávacieho konania (v rámci rozhodovania o zmene osoby súdneho exekútora), tak, že exekučné konania bez ďalšieho zastavil, porušili právo sťažovateľa vlastníť majetok v zmysle Protokolu 1 Dohovoru...»

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že uznesením krajského súdu č. k. 12 CoE/41/2010-50 z 10. marca 2010 bolo porušené jej právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, aby uvedené uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka taktiež žiadala priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 620,21 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 167,04 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie práva sťažovateľky podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu č. k. 12 CoE/41/2010-50 z 10. marca 2010, ktorým potvrdil uznesenie Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) č. k. 22 Er 659/2004-21 z 22. decembra 2009 o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a jej zastavení z dôvodu absolútnej neplatnosti exekučného titulu (notárskej zápisnice).

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za

nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

Okresný súd vo svojom rozhodnutí sformuloval dôvody vyhlásenia exekúcie za neprípustnú a jej zastavenia takto:

„Uznanie záväzku je jednostranný právny úkon dlžníka, ktorý adresuje veriteľovi. Týmto úkonom dlžník uznáva svoj určitý záväzok, čím vlastne potvrdzuje jeho platnosť v čase uznania. Z ustanovenia § 323 ObZ vyplýva, že zákon za podstatnú náležitosť uznania záväzku považuje uznanie určitého záväzku a na účinnosť takéhoto uznania predpisuje obligatorne písomnú formu. Zákonným dôsledkom uznania záväzku je vyvrátiteľná právna domnienka, že záväzok v čase uznania existoval.

Splnomocnenie Mgr. T. K. v úverovej zmluve je neurčité, koncipované široko a všeobecne a uznanie dlhu v mene povinného a udelenie súhlasu s vykonateľnosťou notárskej zápisnice nemožno považovať za platné. Povinný v deň uzavretia zmluvy o úvere splnomocnil tretiu osobu, aby v jeho mene uznala záväzok, t. j. urobil tak v čase, keď žiadny dlh neexistoval a do budúcnosti bolo možné len predpokladať, že by mohol vzniknúť, nebolo však možné predpokladať jeho výšku.

Uznať záväzok je právom dlžníka, ktoré v budúcnosti môže realizovať, ale aj nemusí. Nie je prípustné, aby sa niekto vzdal práva, ktoré môže vzniknúť v budúcnosti. Takáto dohoda je neplatná podľa § 39 OZ. Právo, ktoré môže vzniknúť v budúcnosti, je právom, ktoré v čase uzavretia dohody nie je ešte známe a nemožno ním disponovať. Ak v čase uzavretia dohody o plnomocenstve neexistoval dlh a nebola známa ani jeho výška, v tomto čase nemohol povinný realizovať svoje právo dlh uznať alebo nie. Potom ani nemohol splnomocniť Mgr. T. K. uznať dlh. Zástupca povinného tiež určil lehotu, dokedy má byť dlh zaplatený zjavne bez splnomocnenia povinným.

V tejto súvislosti sa súd zaoberal aj ďalšou podstatnou skutočnosťou, ktorou je rozpor záujmov povinného a zástupcu. Pri uzatváraní zmluvy o úvere povinný nemal možnosť slobodnej voľby zástupcu, nakoľko zmluva o úvere ako predtlač obsahovala meno splnomocnenca Mgr. T. K. Tým je spochybnený základný predpoklad pri udelení plnej moci, teda to, že splnomocnenec bude hájiť záujmy povinného, pretože ide o osobu, ktorá už pri

spisovaní predtlačie zmluvy o úvere bola v kontakte s oprávneným a mala hájiť jeho záujmy v súvislosti s vymáhaním prípadných dlhov v budúcnosti.

Z možnosti zastupovať sú vylúčené osoby, ktorých záujmy sú v rozpore so záujmami zastúpeného (§ 22 ods. 2 OZ). Rozpor v záujmoch musí reálne existovať, nestačí len potenciálna možnosť takéhoto rozporu. Právne úkony osôb, ktoré nespĺňajú náležitosti upravené v § 22 ods. 2 OZ, v zmysle § 39 OZ spôsobujú absolútnu neplatnosť takýchto právnych úkonov a to bez ohľadu na skutočnosť, či o tom účastníci právneho úkonu vedeli. ...

Ak dohoda o plnomocenstve uzavretá medzi advokátom Mgr. T. K. a povinným je v zmysle § 39 OZ absolútne neplatná, potom aj notárska zápisnica, obsahujúca vyhlásenie o uznaní záväzku a súhlase s vykonateľnosťou a s exekúciou, ktoré za povinného urobil Mgr. T. K., a ktorá notárska zápisnica vznikla na základe zmluvného zastúpenia ako neplatného právneho úkonu, je neplatná. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona a pôsobí voči každému, takže každý sa jej môže dovolať. Na absolútnu neplatnosť prihliada súd aj bez návrhu (ex offa). Absolútna neplatnosť sa nemôže napraviť dodatočným schválením a nemôže byť konvalidovaná ani dodatočným odpadnutím dôvodu neplatnosti. Plnenie, ku ktorému došlo z absolútne neplatného právneho úkonu zakladá bezdôvodné obohatenie. Absolútna neplatnosť právneho úkonu sa nepremlčuje.“

Krajský súd sa s argumentáciou okresného súdu stotožnil a jeho rozhodnutie ako vecne správne potvrdil, pričom okrem iného uviedol:

„... odvolací súd dospel k záveru, že notárska zápisnica so súhlasom k vykonateľnosti musí byť, ak má ísť o spôsobilý exekučný titul pre exekúciu, spísaná s osobou povinnou aj osobou oprávnenou. ...

V predmetnom prípade notárska zápisnica bola spísaná len so zástupcom povinného. Z tohto dôvodu, ako vyplýva z vyššie uvedeného, notárska zápisnica nezodpovedá požiadavkám, ktoré na notársku zápisnicu, ako na spôsobilý exekučný titul, kladie ustanovenie § 41 ods. 2 písm. c) EP. Krajský súd mal za to, že zmluva uzatvorená medzi povinným a Mgr. T. K. podľa § 31 OZ je absolútne neplatná. Z uvedeného dôvodu nie je daný ďalší predpoklad na to, aby notárska zápisnica mohla byť spôsobilým exekučným titulom, a to súhlas povinného s vykonateľnosťou notárskej zápisnice.“

V tejto súvislosti ústavný súd upriamuje svoju pozornosť na § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), z ktorého vyplýva, že exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Pri druhej zákonnej možnosti sa nepochybne natíska otázka, za akých okolností a kedy môže všeobecný súd exekúciu zastaviť. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), podrobne popisuje zákon, teda Exekučný poriadok, stanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne daný. Z uvedeného je potrebné vyvodit' záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex offio skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nie je možné exekúciu vykonať. Ak teda krajský súd dospel k záveru, že exekučný titul, na podklade ktorého bola exekúcia vykonávaná, t. j. notárska zápisnica o uznaní záväzku je neplatná, a teda nie je v zmysle § 41 Exekučného poriadku spôsobilým exekučným titulom, správne rozhodol, ak sa stotožnil so závermi okresného súdu o neprípustnosti exekúcie a zastavení exekučného konania (m. m. III. ÚS 35/2010, III. ÚS 86/2010).

Ústavný súd taktiež poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku z 27. januára 2007 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo/164/1996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj okresného súdu dospel k záveru, že nimi nemohlo dôjsť k zásahu do práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Všeobecné sudy svojím postupom aplikovali zákony podľa ich obsahu (v danom prípade predovšetkým ustanovenia Exekučného poriadku) a rozhodovali v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom. Nemožno akceptovať námietku sťažovateľky v tom zmysle, že zastavením exekúcie došlo zo strany štátneho orgánu k znemožneniu plnenia, ktoré vzniklo na základe zmluvy o úvere, pretože zmluva o úvere nebola napadnutým uznesením krajského súdu vôbec dotknutá a jej posúdenie nebolo ani pre rozhodovanie okresného súdu a krajského súdu v danej veci relevantné. Z okolností prípadu vyplýva, že posudzovaná bola len platnosť notárskej zápisnice, ktorou bol uznaný záväzok dlžníka z tejto zmluvy o úvere. Aj keď krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým bola exekúcia vyhlásená za neprípustnú z dôvodu neplatnosti exekučného titulu (a tým absencie jedného z predpokladov exekúcie), uvedené nebráni sťažovateľke domáhať sa na príslušnom súde podľa platných procesných predpisov vydania rozhodnutia znejúceho na plnenie dlžnej peňažnej sumy v zmysle úverovej zmluvy a v prípade úspechu v konaní aj práva súdom priznanú pohľadávku exekučne vymáhať.

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje za potrebné tiež uviesť, že v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou (napr. III. ÚS 376/08, III. ÚS 224/09, II. ÚS 203/2010) zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocené princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumcia pod právne normy.

Na základe uvedeného ústavný súd uzatvára, že nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi označeným právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktorého porušenie sťažovateľka namietala, a napádaným uznesením krajského súdu, preto sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd o ďalších nárokoch uplatnených sťažovateľkou v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2010